

Køn i kerneydelser

Tøseture og Spidermankostumer var på dagsordenen, da Københavns kommune diskuterede ligestilling i kerneydelserne på sidste weekends Nordic Forum i Malmö. Bag arrangementet stod de nordiske kvindeorganisationer, hvor Kvinderådet var den danske drivende kraft i det store arrangement.

24.06.2014 // ANETTE DINA SØRENSEN

Faktaboks

De nordiske kvindebevægelser inviterede til Nordic Forum Malmö 2014 fra d. 12. - 15. juni under overskriften New Action on Women's Rights. 200 kvindeorganisationer fra Norden stod bag det store arrangement gennem deres paraplyorganisationer. De store paraplyorganisationer er Kvinderådet (Danmark), NYTKIS Kvinders organisationer i samarbejde (Finland), Kvenfélagasamband (Island), Kvenréttindafélag (Island), FOCUS (Norge), Kris Senter sekretariat (Norge) og den svenske Kvindeforum (Sverige).

Her blev der sat fokus på køn og ligestilling med udgangspunkt i Beijing platformens 12 artikler fra 1995. Se [Nordiskt Forumssite](#)

Læs mere om Beijing platformen fra 1995 - [Action on Women's Rights](#)

Indenfor svingdørene til MalmöMässan er menneskemylderet mildt sagt enormt. Kvinder og mænd, unge og gamle traver rundt mellem hinanden med samme hensigt; at aflure systemet for indtjek på nordens største ligestillingskonference 'Nordisk Forum'. I år afholdes den lidt udenfor Malmö centrum i MalmöMässan og det gigantiske Malmö Arena, og trods den lettere forvirring der hersker i mylderet, er de fleste ansigtsudtryk fulde af tålmodighed, ingen spidse albuer eller masen sig frem for der er jo masser af tid. 200 kvindeorganisationer fra hele Norden står bag det store arrangement gennem deres paraplyorganisationer og fra dansk side er det Kvinderådet, der er den drivende kraft. Fire dage pakket med forskelligartede arrangementer ligger i pipeline så snart de tusindvis af deltagere har tjekket ind og Nordisk Forum kan skydes i gang for tredje gang.

Nordisk Forum for tredje gang

Som event betragtet er det nemlig en stor, tilbagevendende begivenhed. I 1988 lagde Oslo byrum til arrangementet og seks år efter i 1994 var det den finske by Åbo/Turku, som en varm augustweekend dannede rammen om tusinde af foredrag, debatter, musikarrangementer og udstillinger om køn og ligestilling i Norden. Året efter i 1995 afholdt FN sin fjerde kvindekongress i Beijing, der udmøntede sig i slutdokumentet 'Platform for Action' og Nordisk Forum i Åbo fungerede som nordens kønspolitiske forberedelse til Beijing-kongressen.

Kønspolitikken som gøgeunge

I dag tyve år efter er status, som de svenske Forumarrangører formulerer det, at det ambitiøse slutdokument fra Beijing "har forvandlet sig til en papirtiger". Trods politiske skåltaler og rigtig gode intentioner tilbage i 1995 er kvinders rettigheder, som de er nedfældet i FNs kvindekongress CEDAW og Beijingdokumentet Platform for Action, globalt set fortsat en gøgeunge de fleste regeringer uanset partifarve skubber foran sig eller helt ignorerer at forholde sig til. Derfor er det stadig relevant at samle kræfterne og presset på at komme ind på Forumarealet taler da også sit tydelige sprog; endnu en gang vil over 15.000 deltagere påpege, at kønligestilling er et ufravigeligt krav i et demokratisk samfund.

Store stjerne og utrættelige frontkæmpere

Nok ikke overraskende er de fire dages Forumprogram et overflødhedshorn af tilbud. På Malmö Arenas stadionstore scene kan de mange deltagere i løbet af weekenden møde kønsforskningens store stjerner og ligestillingspolitikkenes utrættelige frontkæmpere, der sammen med aktivister, debattører og kulturprofiler vil holde brandtaler om, hvordan vi skal imødegå klodens kønspolitiske inert. I MalmöMässan lige ved siden af Arena afholdes ligeledes hundredvis af seminarer, workshops, forelæsninger og paneldebatter arrangeret af ngo'er, firmaer, kommuner, fagforbund, universiteter og aktivistnetværk.

Dansk workshop om børn, køn og ligestilling

Fra dansk side har blandt andre Københavns Kommune meldt sig som arrangør af en workshop om 'Ligestilling i de kommunale kerneydelser'. Mere præcist stilles skarpt på de udfordringer og muligheder kommunen møder i sit arbejde med ligestilling, børn og unge. Ambitionen er at inspirere til, at de stereotype kønsnormer, der stadig flourer i børn og unges institutions- og skoleliv, udfordres, som Københavns Kultur- og fritidsborgmester Pia Allerslev udtalte forud for arrangementet: "Det skal både kunne være sejt at være kloge-Bertram og Tiger-Alberte. På den måde skaber vi forudsætninger for, at børnene træffer frie fremtidige valg af uddannelser og arbejde, som passer til lige præcis deres evner".

"Jeg vil godt træde på den ømme tå"

I det velbesøgte auditorium indleder moderatoren, DR tv-værten Ane Cortzen med en fortælling om det chok hun fik, da hendes børns børnehave arrangerede 'tøseture', hvor småpigerne skulle shoppe med en kvindelig pædagog og 'drengedage', hvor drengene spillede playstation og spiste chips med de mandlige pædagoger. "Det, synes jeg, er dybt mærkeligt ikke mindst i forhold til min egen opvækst i en feministisk indstillet familie", understreger hun og beretter, hvordan andre forældre bliver beklemte, når hun gør opmærksom på, at der er noget, der hedder børn og ligestilling. "Derfor vil jeg godt træde lidt på den ømme tå, og spørge om vi skal anerkende, at der er forskel på børns køn eller om vi netop skal fjerne fokus fra køn, så børn ikke bliver fastlåste i de forventede kønsroller?". Med spørgsmålet åbner hun workshoppen, hvis forskellige indlæg fra både teoretikere og praktikere skal munde ud i en paneldebat om problematikken.

Fællesskaber vigtigere end køn

Første indspark kommer fra Roskilde Kommune, hvor AKT- og inklusionsvejleder på Tjønegårdsskolen Hanne Bertelsen gennem forsknings- og udviklingsprojektet DUR (Dreng Uddannelse Roskilde) har arbejdet med at optimere børn og unges læringsmiljøer for at øge integrationen og dermed styrke tilknytningen til uddannelsessystemet. Det har i mange år været opfattelsen, at særligt drengene statistisk set klarer sig dårligere i det danske skolesystem end pigerne. Og DUR-projektet er da også igangsat for specifikt at løfte drengegruppen. Hanne Bertelsen understreger imidlertid, at dér hvor kønnet slår igennem som problem er i elevernes evne til at indgå i skole- og uddannelseslivets fællesskaber. Rent kommunikativt og sprogligt er pigerne simpelthen bedre klædt på. Drengene falder hurtigere ud af fællesskaberne, fordi de mangler den sproglige kompetence, fortæller hun. Pigerne udfordringer drejere sig i højere grad om modet til at ytre sig fagligt. Men træner man på den ene side lærerne i at skabe det gode læringsmiljø, herunder støtte det sunde klassespil og på den anden side børns og unges evne til at indgå i skolesystemets faglige og sociale fællesskaber, så sikrer man langt mere effektivt deres tilknytning til uddannelsessystemet uanset om det er drenge eller piger, konkluderer hun.

Ødelagte drenge?

Uddannelsesforsker Ole Christensen fra Educationlab har også deltaget i DUR-projektet, og deler Hanne Bertelsens skepsis til det særlige drengfokus. Hele tankegangen baserer sig på en forestilling om, at den danske folkeskole er en 'pigeskole' fuld af kvindelige lærere med kvindelige værdier, som virker 'ødelæggende' eller direkte afmaskulinerende på drengene, når de starter i skole - den såkaldte Feminiseringsteori, fortæller han. "Men problemet med at angribe et problem som kønsspecifikt er, at man dermed går ud fra, at kønnet er noget bestemt. At vi naturligt/biologisk er bundet til bestemte måder at være på. Måder der for drengenes vedkommende knægtes i skolen".

Feminiseringsteorien er en myte

Kigger man på forskningslitteraturen er der imidlertid ifølge Ole Christensen intet belæg for feminiseringsteorien og dens påstand om de særlige konsekvenser for drengene. Intet tyder på, at drenge der

kun har haft kvindelige lærere overhyppigt klarer sig dårligere eller omvendt klarer sig bedre, fordi de primært har haft mandlige lærere, fortæller han. Der kan heller ikke lokaliseres nogen særlige kognitive egenskaber hos pigerne, som gør at de klarer sig bedre i skolesystemet, som det ser ud i dag. "Der er nogle bestemte børn, der har nogle bestemte problemer, og dem skal vi løfte gennem designmæssige tiltag i undervisningen", siger han og understreger, at løsningen netop ikke er at indføre en kønsspecifik pædagogik. Tværtimod viser erfaringerne, at elever uanset køn lærer mere, hvis de ud fra deres egne forudsætninger forstår meningen med det der foregår. Ligesom variation i undervisningen også er udslagsgivende for rigtig gode læringsresultater hos både drenge og piger, slutter Ole Christensen.

Pædagogisk praksis med viden om køn

Fra skoleområdet bevæger den næste oplægsholder sig over i børnehaven. Kristine Bagger Rødvig er leder i Børnehaven Jordkloden som for 1 ½ år siden indførte en pædagogik der "arbejder med køn som perspektiv". I modsætning til hvad man skulle tro, handler tilgangen ikke om at indføre en kønsspecifik pædagogik á la den Ole Christensen lige har frarådet anvendt i skolesammenhænge. Jordkloden baserer sin pædagogiske praksis på en substantiel viden om køn for at undgå de kønsstereotype grøfter, pædagogikken i mange danske børnehaver er fuld af. Sammen med sine kolleger har Kristine Bagger udviklet et simpelt værktøj: "Vi er blandt andet bevidste om, hvordan vi bruger sproget i dagligdagen. Vi siger ikke 'pigerne' og 'drene' - kønnede betegnelserne, vi kalder børnene deres navne eller siger 'børn' eller 'unger'. Desuden har vi en fast ugestruktur, hvor alle børn deltager i alle aktiviteter. Vi har definerede retningslinjer for, hvordan vi som fagpersoner skal forholde os til vores rolle. Vi er rollemodeller og laver alle aktiviteter med børnene for på den måde at vise at ens køn ikke afgør, hvilke aktiviteter man kaster sig ud i". Et andet aspekt af Jordklodens praksis er børnehavens forældrekartotekskort. Her opererer man ikke med betegnelserne 'mor' og 'far', men med forældrenes navne samt begges mobilnumre, så der kan ringes lige tit til den ene forælder som til den anden.

Gud ved hvem der er inde i Spiderman-kostumet?

Indsatsen har ifølge Kristine Bagger givet pote. Børnenes legeaktiviteter går nu på tværs af kønnene, ligesom kammeratskabskredsen ikke længere er begrænset til dem med samme køn som én selv. Og så kan man ikke længere være sikker på, hvem der gemmer sig inde i Spiderman-kostumet, fortæller hun og runder af med historien om drengen, som blev beundret for sin lyserøde neglelak på tæerne, da han havde slået foden og to større piger trak strømpen af ham for at lokalisere skaden. "Vi åbner børnenes øjne for, at tingene kan se anderledes ud, og jeg er imponeret over, hvor få værktøjer der i virkeligheden skal til for at ændre rammerne for deres hverdag".

Kønsmangfoldighed

Dét Jordkloden praktiserer, kalder dagens sidste taler, uddannelsessociologen Cecilie Nørgaard for "kønsmangfoldig praksis". Hun beskriver børnehavens pædagogik som én, der fokuserer på at normer også er fortolkninger af biologisk køn. Jordkloden placerer sig indenfor den kønsforståelse, der ser køn som noget der hele tiden forandrer sig i samspillet med andre mennesker. "Det kræver kundskab at genkende de kønsstereotyper som århundrede af kønskultur har skabt og på mange måder naturaliseret. Jeres imponerende arbejde er milevidt fra standarden som den ser ud ude i praksis". "Inspireret af det nordiske Svanemærke er Cecilie Nørgaard i samarbejde med Nordisk Råd i gang med at udvikle et certifikat til børnehaver, der bevidst arbejder med kønsmangfoldighed".

København som ligestillingskommune

I workshoppens afsluttende paneldebat sidder repræsentanter for henholdsvis BUPL og Landsforeningen for Socialpædagoger (LFS). Både Jan Hoby og Regitze Flannow nikker genkendende til den kritik der i løbet af dagen er rejst af skoler og børnehavers manglende bevidsthed om, hvordan køn sætter sig igennem bag om ryggen med en ofte kønsstereotyp praksis som konsekvens. De vedkender sig et ansvar, men er tøvende overfor at kunne løfte opgaven med ændringer af den pædagogiske praksis mere overordnet uden politisk

opbakning fra repræsentanterne i Københavns Kommunes borgerrepræsentation. Kurser der giver lærere og pædagoger viden om køn burde naturligvis være en del af såvel læreruddannelsen som pædagoguddannelsen, men det er i sidste ende en politisk beslutning, mener de. Særlig Jan Hoby fra LFS gør sig til talsmand for at samle kræfterne og ikke bare lade stå til, fordi børnene bliver taberne. Imens kan man så glæde sig over, at en frontløber-børnehave som Jordkloden har haft modet, visionerne og den nødvendige ildsjæle-mentalitet til at føre en praksis ud i livet, som de selv mener, har vist sig at være 'ganske simpel'.